

tillstrækkelig sund Luft. Jeg skal være den Sidste til at nedlægge Betydningen af saadanne almindelige Sætninger, men i den praktiske Anvendelse maa man i ethvert Tilfælde afveie Forholdet mellem de Omkostninger, der vilde udfordres til f. Ex. at nedrive hele den ene Side af en for smal Gade, for atter at opbygge den i nogen Frastand, og det Udbytte derved vindes; det vil meget sjældent være Tilfældet, at man vil anvende en saadan Forholdsregel, fordi der sjældent vil være et saadant Forhold mellem Udgiften derved og den Nytte, det kunde medføre, at det vilde kunne forsvares, især da Communen ikke har noget andet Middel til at skaffe Pengene dertil, end at beskaffe de Menneſker, som beboe disse Huse og boe i Communen. Et andet Tilfælde vilde det vistnok være at nedrive Husene paa enkelte Steder, hvor der er for stor en Sammenpakning, for der at tilveiebringe, om ikke formelige Torve, saa dog enkelte ubvidede Pladser, eller slikt; men det er Noget, Loven ikke kan svare til, thi det er lutter administrative Spørgsmaal, der kun kan sættes i Bevægelse ved den vakte Interesse hos Befolkningen, ved de stærke Påmindelser og sørgelige Erfaringer, som den har faaet af Stjæbnen, om ikke at holde fast ved den Fordom, hvori ogsaa jeg er opvokset, at Kjøbenhavn er et af de sundeste Steder i Verden, en Anskuelse, som nu dog ikke har mange Tilhængere, og som ganske vist ogsaa er begrundet paa en Wildfarelse. Jeg siger altsaa, den alvorlige Opmærksomhed, disse Spørgsmaal vække, og de Evner, Communen kan raade over eller seer sig istand til at tilveiebringe, for derved succesfuldt at gennemføre disse Foretagender, dermed kan Loven Intet have at gjøre, men det, som Communen kan fordre af Loven, det finder den deri, nemlig Ret til, hver Gang den har tilstrækkelige Penge, da at bruge Expropriationen. Saa snart Communen lægger Haand paa en Eiendom og siger: „I Kraft af denne Lov fordre vi denne Eiendom udlagt mod at svare Taxationssummen, saa kan den private Mand ikke gjøre Modstand derimod.“ Den ærede Talers væsentligste Anke forekommer mig altsaa ubillig som Anke mod Loven, men som Anke mod den faktiske Tilstand her i

Kjøbenhavn synes den besværlige at være meget velbegrunder, men ikke paa nogen Maade at kunne afhjælpes af Rigsdagen og endnu mindre ved en Betænkning, som kan indkomme fra sagsyndige Mand inden 1ste Octb. Det er ligeledes aldeles indlysende, at det er fuldkommen rigtigt at tilveiebringe nøiagtige Kort over Kjøbenhavn — Kort eksistere naturligvis iforveien — og navnlig ogsaa et nøiagtigt og fuldstændigt Nivellement — Hovednivelementet er ogsaa allerede tilveiebragt under de Forhandlinger, som have fundet Sted i Anledning af Vandvæsenet — og at det vilde være fuldkommen hensigtsmæssigt strax at lægge en Plan for Forstædernes Bebyggelse, er vistnok fuldkomment rigtigt; en saadan Plan har som alle Planer sine store Goder, om det end ikke altid lykkes at udføre dem. Fra Frederik den Sjundes Tid har man saaledes en Plan til Bebyggelsen af Fredericia, med Raadstue, Slot, Fisketov osv., og flere andre, som dog ikke alle ere realiserede, men ialtsald har den dog haardt det Gode, at de smaa Huse efterhaanden forsvandt og at større og bedre indrettede Huse lidt efter lidt ere opførte, saa at denne By, med Hensyn til Luft, Lys og Solskin, kan tjene til Mønster for adskillige andre. Men jeg seer ikke, at det er et Spørgsmaal, som vedkommer denne Lov. En dygtig Dverpræsident vilde vistnok betragte det som et meget vigtigt Spørgsmaal at tage under Dverveitelse og drive fremad, og en slikt Plan kunde maaskee faae højere Sanction, naar den var gennemgaaet. Man kunde maaskee bruge Expropriationsretten til at skaffe den Grund tilveie, som man vil have udlagt til Gade, deels forat faae den billigt, deels for titide at forebygge, at der blev opført Bygninger, hvorved den hele Plan kunde strande; men det er Altsammen administrative Foranstaltninger, hvis Betydning med fuld Ret fra deres Standpunkt er bleven paaberaabt af dem, der have fremført dem, men som ikke i mindste Maade kunne bruges som Anker imod Loven. Det Samme gjælder med Hensyn til Nedlæggelsen af Vand- og Gasrør; det er af de Ting, hvorom der maa være at træffe særlige Bestemmelser, og der er jo ogsaa gaaet en Lov igjennem angaaende Expropriationen til dette specielle Die-